

Metodické usmernenie
Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
k aplikácii základných princípov pri realizácii projektov IT financovaných z verejných
zdrojov a zdrojov EÚ

č. 009417/2021/oSBAA-1 zo dňa 31. marca 2021

Určené pre:	Orgány riadenia podľa § 5 ods. 2 zákona č. 95/2019 Z. z. o informačných technológiách vo verejnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z. z.
Vydáva:	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
Záväznosť:	Metodické usmernenie má záväzný charakter
Počet príloh:	0
Dátum vydania:	31.3.2021
Dátum účinnosti:	Dňom zverejnenia na https://metais.vicepremier.gov.sk/help
Schválil:	Peter Kucer poverený vykonávaním funkcie generálneho riaditeľa sekcie Sekcia informačných technológií verejnej správy Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky

Metodické usmernenie
Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
k aplikácii základných princípov pri realizácii projektov IT financovaných z verejných
zdrojov a zdrojov EÚ

č. 00NNN/2021/SITVS zo dňa 31. marca 2021

Čl. 1

Cieľ a účel dokumentu

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky ako orgán vedenia podľa § 8 ods. 1 písm. c) zákona č. 95/2019 Z. z. o informačných technológiách vo verejnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ITVS“) vydáva toto metodické usmernenie za účelom upresniť vybrané praktické činnosti pri realizácii projektov v oblasti informačných technológií (ďalej len „IT“). Druhým cieľom tohto dokumentu je popísať postup pri uplatňovaní uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 654 zo 14. októbra 2020 (ďalej len „uznesenie“), ktoré stanovuje základné princípy realizácie projektov IT financovaných z verejných zdrojov.

Uznesenie obsahuje 5 základných princípov, ktoré boli identifikované na základe prehodnotenia implementácie projektov v rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra, prioritná os č. 7, (ďalej len „OPII“).

Ide o nasledovné základné princípy:

- Dostatočné interné kvalifikované odborné kapacity na riadenie a implementáciu IT projektov;
- Prenos duševného vlastníctva a dôsledné zabezpečenie prevencie "vendor lock-in", vrátane maximálneho zníženia závislosti od dodávateľa/dodávateľov;
- Transparentná príprava a proces verejného obstarávania;
- Transparentné riadenie projektových činností a sprístupňovanie výsledkov a výstupov IT projektov;
- Dôraz na použiteľnosť výstupov IT projektu.

Princípy vychádzajú z platnej právnej úpravy v oblasti informačných technológií, autorského práva a verejného obstarávania, a to najmä:

- zo zákona o ITVS,
- zo zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o verejnom obstarávaní“)
- zo zákona č. 185/2015 Z. z. autorský zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „autorský zákon“),
- zo zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o eGovernmente) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o eGovernmente“),
- z vyhlášky Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu č. 78/2020 Z. z. o štandardoch pre informačné technológie verejnej správy (ďalej len „vyhláška o štandardoch“),
- z vyhlášky Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu č. 85/2020 Z. z. o riadení projektov (ďalej len „vyhláška o riadení projektov“).

Uznesenie ukladá jeho adresátom uplatňovať a primerane aplikovať základné princípy pri realizácii projektov IT financovaných z verejných zdrojov a zdrojov EÚ s prihliadnutím na stav a charakter

projektu. Účelom tohto dokumentu je spresnenie a vysvetlenie podmienok a postupov pre aplikáciu jednotlivých princípov a ich subprincípov.

Dokument je určený najmä pre nasledujúce okruhy osôb:

- vedúcim pracovníkom organizácií, ako sú napríklad: generálny tajomník služobného úradu, generálni riaditelia sekcií, resp. funkčné ekvivalenty uvedených pozícií v ostatných organizáciách pre komplexné pochopenie potrieb a postupov v IT, najmä vo vzťahu k ich zodpovednosti za budovanie informačných systémov ako nutnej súčasti rozvoja ich služieb a fungovania, k finančnému riadeniu a postupom verejného obstarávania,
- riaditeľom, resp. vedúcim úsekov: IT, verejného obstarávania a personálnych pre zahrnutie aspektov pre plánovanie a realizáciu prebiehajúcich a plánovaných projektov IT,
- projektovým manažérom IT pre komplexné poznanie a zabezpečenie aspektov projektov IT v štátnej správe.

Čl. 2

Princípy realizácie projektov IT

Princíp č. 1 - Dostatočné interné kvalifikované odborné kapacity na riadenie a implementáciu IT projektov

- a) *ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy ako orgány verejnej moci musia disponovať dostatočnými internými kvalifikovanými odbornými kapacitami na riadenie a implementáciu IT projektov za účelom zabezpečenia know-how a vytvorenia postačujúcej kompetencie na strane štátu;*

Cieľom princípu je budovanie interných odborných kapacít vo vecnej a informatickej oblasti a vytvorenie schopností na preberanie know-how zamestnancami verejnej správy a jeho uchovanie v rámci orgánov verejnej správy. Subprincípy podľa písmen b) a c) upresňujú štruktúru a rozsah interných odborných kapacít.

Odborné kapacity v zmysle navrhovanej štruktúry a rozsahu majú mať v cieľovom stave najmä nasledujúce tri hlavné schopnosti:

- **Schopnosť definovať zadania pre IT projekty** tak, aby dodaný systém optimalizoval a vylepšoval procesy a agendy prostredníctvom možností digitálnej transformácie, aby rešpektoval plán rozvoja IT daného orgánu verejnej moci (ďalej len „OVM“) a aby bol v súlade s platnou legislatívou pre oblasť štátneho IT. Táto schopnosť sa buduje na vecných útvaroch najmä v podobe rolí biznis analytikov, vlastníkov procesov, vlastníkov údajov a biznis architektov, na IT odborných útvaroch najmä v rolách architektov IT a projektových manažérov a tiež pomocou rolí manažér kvality a manažér kybernetickej a informačnej bezpečnosti, ktoré sú zasadené v organizačnej štruktúre podľa kontextu organizácie. Podľa charakteru projektu môžu byť potrebné aj ďalšie role.
- **Schopnosť riadiť dodávku a skontrolovať súlad dodávky so zadáním** aby sa predišlo situáciám, kedy kvalita dodaného diela nie je v súlade so zadáním. Kvalita informačného systému môže byť zmluvne definovaná viacerými spôsobmi, ktoré reflektujú jeho preferované používanie. OVM musia disponovať schopnosťou tieto požiadavky definovať a zároveň ich pri preberaní skontrolovať. Tento typ schopnosti sa buduje primárne na IT odborných útvaroch za silnej spolupráce s vecnými útvarmi, ktoré reprezentujú používateľský pohľad na kvalitu a podieľajú sa na preberaní diela.

- **Schopnosť riadiť prevádzku informačného systému.** Odborné IT útvary v spolupráci s vecnými útvarmi definujú požiadavky na kvalitu prevádzky, mechanizmy riadenia, zodpovednosti, komunikáciu a spoluprácu medzi IT odborným útvarom, vecnými útvarmi a dodávateľom. Východiskom je, že kontrola nad prevádzkou je zmluvne, aj prakticky na strane OVM. Štandardnou súčasťou prevádzky sú aj zmenové konania pre udržanie systému v súlade s legislatívnymi, procesnými a technologickými zmenami a pravidlá pre ich realizáciu musia byť zachytené v prevádzkovej zmluve. Finálne, je potrebné plánovať a zabezpečiť činnosti súvisiace s ukončením prevádzky systému ako je napríklad archivácia dát, resp. migrácia do novšieho systému a podobne.

Usmernenie vytvára priestor pre reštrukturalizáciu plánovaných výdavkov na IT. V rámci tejto aktivity bude Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „MIRRI SR“) koordinovať aktivity s Ministerstvom financií Slovenskej republiky ako gestorom prípravy štátneho rozpočtu podľa písmen b) a c).

b) *za minimálne povinné odborné kapacity sa považujú nasledovné projektové role uvedené vo vyhláške o riadení projektov: projektový manažér, kľúčový používateľ, analytik IT, architekt IT, manažér kvality, vlastník procesov (ak je to potrebné), vlastník údajov (ak je to potrebné), manažér kybernetickej a informačnej bezpečnosti, (ak je to potrebné), iná špecifická rola (ak je to potrebné). Rozsah projektových rolí musí zodpovedať charakteru, rozsahu, náročnosti a veľkosti projektu IT v súlade s vyhláškou o riadení projektov;*

Vyhláška o riadení projektov deklaratívne upresňuje minimálny rozsah projektových rolí, ktoré je nutné zabezpečiť ako predpoklad úspešnej realizácie projektu. Metodické usmernenie si v tejto oblasti kladie za cieľ príkladom dobrej praxe s väčšou mierou detailu opísať kontexty, v ktorom projektové role maximalizujú svoju hodnotu a spôsoby, ktorými prispievajú k úspechu projektu. Pre všetko nižšie uvedené platí, že sa jedná o príklady dobrej praxe.

Kontext vedomostí – pracovníci musia mať relevantné znalosti. Pre role uvedené vo vyhláške o riadení projektov sa ako príklad dobrej praxe dá vytvoriť formálny syllabus vedomostí, reprezentovaný príslušnými certifikačnými školeniami a skúškami. Napríklad, pre projektových manažérov je to Prince2 alebo certifikácie pre projektové rámce agilných prístupov typu SCRUM a Agile, pre IT architektov je to prístup The Open Group Architecture Framework (TOGAF) a notácia ArchiMate, pre manažéra kybernetickej bezpečnosti Certified Information Systems Auditor (CISA) alebo Certified Information Systems Security Professional (CISSP). Pre vlastníka procesov a analytika procesov (vo vyhláške o riadení projektov uvádzaného ako iná špecifická rola) sú relevantné napr. EXIN business analysis, prípadne Product Owner v rámci metodológie SCRUM. V prípade, že je to súčasťou projektu, tak pre procesné riadenie IT je to Information technology infrastructure library verzia 4 (ITIL4).

Okrem toho, pracovníci zapojení do projektu musia primerane podľa ich role rozumieť špecifikám IT v štátnej správe. Jedná sa najmä o zákony a vyhlášky, napríklad zákon o ITVS, vyhláška o riadení projektov, vyhláška Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu č. 179/2020 Z. z., ktorou sa ustanovuje spôsob kategorizácie a obsah bezpečnostných opatrení informačných technológií verejnej správy, vyhláška o štandardoch, zákon č. 69/2018 Z. z. o kybernetickej bezpečnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a pod. V ďalšom slede sa jedná o strategické a riadiace dokumenty vydávané orgánom vedenia, ktorým je MIRRI SR a sú publikované na webstránke <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/informatizacia/index.html>. Jedná sa najmä o strategické dokumenty ako je Národná koncepcia informatizácie verejnej správy (ďalej len „NKIVS“) a z nej vyplývajúce Strategické priority, potom sú to dokumenty v častiach Legislatíva, Governance a štandardy,

eGovernment, Riadenie kvality, Rozpočtovanie IT verejnej správy a ďalšie. Zamestnanci sekcie informačných technológií verejnej správy MIRRI SR dokážu zodpovedať otázky súvisiace s uvedenou dokumentáciou.

Pre oblasť mapovania a optimalizácie procesov verejnej správy MIRRI SR spolupracuje s Inštitútom správnych a bezpečnostných analýz Ministerstva vnútra Slovenskej republiky <https://www.minv.sk/?institut-spravnych-bezpecnostnych-analyz-isba>, ktorý zabezpečuje procesné analýzy pre projekty z Operačného program Efektívna verejná správa.

Kontext kompetencií a zodpovedností. Pracovníci priradení k rolám, okrem vedomostí potrebujú mať jasne definované a pridelené kompetencie a zodpovednosti. Príklad uvádza priložená RASCI matica, ktorá vychádza zo schválenej Koncepcie riadenia ľudských zdrojov v IT (ďalej ako „Koncepcia RLZ“) https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2019/11/Koncepcia-riadenia-LZ-v-IT-schvalene_znenie.pdf

Rola	R	A	S	I
Business sponzor		X		
Projektový manažér	X			
IT architekt	X			
Vlastníci procesov	X			
Kľúčoví užívatelia			X	
Zástupca ľudských zdrojov			X	
Zástupca financií (kontrolingu)			X	
IT Architekt / informatik OVM			X	
Dátový kurátor príslušného OVM			X	
Biznis analytik (vo vyhláške o riadení projektov uvádzaný ako iná špecifická rola)			X	
Pracovníci OVM				X
Spolupracujúce OVM				X
Verejnosť				X
Manažér kvality			X	
Manažér kybernetickej a informačnej bezpečnosti			X	

Vysvetlivky:

- R - Responsible - kto je zodpovedný za vykonanie zverenej úlohy
- A - Accountable – jedna osoba komplexne zodpovedná za výsledok
- S – Support - osoby, ktoré poskytujú podporu v priebehu realizácie
- C - Consulted – každý kto poskytuje podporu či konzultáciu
- I - Informed - kto má byť informovaný o priebehu a rozhodnutiach.

Nad rozsah vyhlášky o riadení projektov a Koncepcie RLZ sú v tabuľke uvedené aj ďalšie dôležité pozície, ktoré by sa mali optimálne podieľať na realizácii projektu:

- **Business sponzor** je vrcholový predstaviteľ OVM. Za reformné plány a investície nesie politickú zodpovednosť. To vyplýva okrem iného z uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 649 zo 14. októbra 2020, ktoré ukladá ministrom, predsedom ostatných ústredných orgánov štátnej správy a správcom ďalších kapitol štátneho rozpočtu predložiť pre navrhované investície, projekty investičného charakteru a koncesie kapitoly, prehľad rozpočtových a príspevkových organizácií kapitoly a ostatných subjektov verejnej správy v riadiacej pôsobnosti kapitoly s predpokladanými celkovými výdavkami vyššími ako 1 mil. eur s DPH Ministerstvu financií Slovenskej republiky podklady na ekonomické hodnotenie obsahujúce minimálne detailný rozpočet projektu a

dokumenty preukazujúce súlad projektu so sektorovou stratégiou, resp. súlad s prioritizovaným investičným plánom a harmonogramom.

- Pridanie pozícií **Zástupca ľudských zdrojov** a **Zástupca financií (kontrolingu)** má za úlohu ilustrovať potrebu praktických krokov na personálnych a ekonomických oddeleniach OVM. Ak bude jasne adresovaná zodpovednosť vrcholového vedenia, je možné ich z RASCI matice vynechať.
- Pozície **Pracovníci OVM, Spolupracujúce OVM a Verejnosť** majú rovnako ilustratívnu úlohu. Ak je projekt správne nastavený a uvažuje explicitne so získavaním spätnej väzby od používateľov a verejnosti, je možné ich z RASCI matice vynechať.

Kontext nominovania – zodpovednosť za nominácie. Ak kandidáti na nomináciu spĺňajú vedomostné požiadavky z zmysle kontextu vedomostí a v rámci projektového riadenia budú disponovať dostatočnými kompetenciami, je možné ich nominovať formálne na uvedené pozície. Tieto nominácie by mal vykonať štatutár OVM pre posilnenie formálnej zodpovednosti za správnosť nominácií. Neodporúča sa nominovať pracovníkov z IT oddelení na role typu: vlastníka procesov a kľúčový používateľ, tieto nominácie majú zastávať jednoznačne pracovníci vecne zodpovední za výkon agendy alebo podieľajúci sa na jej výkone. Pozície biznis analytikov (vo vyhláske o riadení projektov uvádzaný ako iná špecifická rola) sa odporúča z dlhodobého hľadiska budovať na odborných útvaroch OVM, v krátkodobom horizonte môžu túto rolu zastúpiť zamestnanci IT útvarov OVM na pozícii IT analytik za predpokladu dostatočného porozumenia príslušnej vecnej agendy.

Kontext rozsahu časovej náročnosti – časové kapacity. Pre rozsah projektových rolí sa ako príklad dobrej praxe odporúča kapacitné zabezpečenie rozsahu rolí v zmysle tabuľky pri zohľadnení konkrétnej fázy realizácie projektu:

	rozsah FTE ¹ podľa veľkosti projektu		
Názov role	do 5 mil. EUR	5 - 10 mil. EUR	10 mil. EUR a viac
Projektový manažér	0,5	1,0	2,0
Kľúčový používateľ	2,0	4,0	6,0
Analytik IT	0,5	1,0	2,0
Architekt IT	0,2	0,4	0,8
Manažér kvality	0,2	0,5	1,0
Vlastník procesov, ak je to potrebné	0,1	0,2	0,4
Vlastník údajov, ak je to potrebné	0,2	0,3	0,6
Manažér kybernetickej a informačnej bezpečnosti	0,1	0,1	0,2

- c) *v prípade národných projektov financovaných v rámci OPII prioritná os č. 7 využiť minimálne 15 % rozpočtu projektu za účelom zabezpečenia interných odborných kapacít pre návrh projektu, jeho riadenie a odovzdanie do prevádzky.*

Sprostredkovateľský orgán pre OPII v nadväznosti na uznesenie vydal Usmernenie č. 10/2021 Sprostredkovateľského orgánu OPII k využitiu interných kapacít v rámci národných projektov prioritnej

¹⁾ FTE - ekvivalent plného pracovného úväzku.

osi 7 OP II, účinné od 04. marca 2021. Usmernenie bolo komunikované s Európskou komisiou a s riadiacim orgánom pre OPII.

Je zverejnené na <https://www.mirri.gov.sk/projekty/projekty-esif/operacny-program-integrovana-infrastruktura/prioritna-os-7-informacna-spolocnost/metodicke-dokumenty/usmernenia/>

Princíp č.2 - Prenos duševného vlastníctva a dôsledné zabezpečenie prevencie "vendor lock-in", vrátane maximálneho zníženia závislosti od dodávateľa/dodávateľov;

Cieľom princípu je dosiahnuť taký stav (právny, faktický a technický), v ktorom objednávateľ bude disponovať všetkými a akýmkoľvek právami k dodávanému dielu (v súlade s ustanoveniami autorského zákona) spolu so všetkou súvisiacou dokumentáciou (bez ohľadu na to či ide o dokumentáciu viazanú na dielo alebo ide o inú zmluvnú dokumentáciu – súvisiacu s plnením zo zmluvy dielo, zmluvy o prevádzke a podpore (ďalej len „zmluva o SLA“) alebo inej zmluvy, ktorá obsahuje úpravu autorských práv). Je nežiadúce aby dochádzalo k situácii, že dodávateľ diela bude môcť uplatnením inštitútov autorského práva a vlastníckeho práva k dokumentácii zasahovať do životného cyklu diela a rozhodovať o jeho ďalšom používaní, s výnimkou tých častí diela, ktoré tvoria „preexistentný softvér“. Pri preexistentnom softvéri platí, že existujú obchodné podmienky, ktoré upravujú jeho používanie.

Predpokladom úspešnej realizácie tohto princípu je nadobudnutie vlastníckeho práva ku všetkému hmotnému ako aj nehmotnému statku, ktorý vznikol na základe práv a povinností vyplývajúcich zo zmluvy o dielo, zmluvy o SLA alebo inej zmluvného typu počas trvania zmluvného vzťahu vrátane predzmluvných vzťahov a iterácií, s výnimkou takých prípadov, v ktorých sú informácie a dáta chránené osobitným právnym predpisom a jeho ustanoveniami (obchodné, daňové alebo iné tajomstvo, utajovaná skutočnosť, alebo je zmluvnými stranami alebo právnymi predpismi dohodnutá dôvernoscť niektoorej informácie).

Princíp rozdelený do viacerých subprincípov, ktorých splnenie je nutné osobitne overovať:

- a) *Zabezpečenie potrebných majetkových práv k dielu na jeho využívanie, šírenie a úpravu v súlade so zákonom o ITVS.*

Predmetný subprincíp je implementovaný v rámci znenia textu vzorovej zmluvy o dielo, vzorovej zmluvy o SLA, alebo inej vzorovej zmluvy (ďalej spolu len „zmluva“ alebo „zmluvy“) konkrétne v rámci ustanovení týkajúcich sa „práv duševného vlastníctva a súvisiacich licencií“ a „Zdrojového kódu“ (v súčasnosti článok 11 a článok 10). Účelom tohto subprincípu je v rámci zmluvnej dokumentácie zabezpečiť objednávateľovi diela (informačného systému) predpoklady pre taký právny stav, v ktorom je objednávateľ oprávnený disponovať dielom vrátane autorských práv majetkových a práv týkajúcich sa zdrojového kódu v rozsahu, ktorý umožňuje autorský zákon a súvisiaca legislatíva Slovenskej republiky a Európskej Únie.

Z pohľadu zdrojového kódu sa dodané dielo skladá z vytvoreného zdrojového kódu a preexistentného zdrojového kódu.

Zmluva definuje vytvorený zdrojový kód nasledovne:

- Tá časť diela/zdrojového kódu, ktorá je „**modul**“ (zverejňuje sa podľa § 31 ods. 4 písm. a) vyhlášky o štandardoch),
- Tá časť diela/zdrojového kódu, ktorá nie je modul tzn. „**customizovaná časť diela**“ (zverejňuje sa podľa § 31 ods. 4 písm. b) vyhlášky o štandardoch).

- Preexistenčný zdrojový kód je zdrojový kód tej časti diela, ktorá je softvérovým produktom/službou tretej strany alebo ide o open source SW. Zdrojový kód ako aj licencia má v tomto prípade jasne definované pravidlá.

V texte zmluvy sa tiež nachádza úprava licencie, ktorá sa vzťahuje na jednotlivé časti diela. Zmluvou sa zabezpečuje taký právny stav, aby objednávateľ v súlade s § 19 autorského zákona disponoval autorskými majetkovými právami v zákonom rozsahu.

Osobitne je popísaná licencia modulu, customizovanej časti diela ako aj licenčné podmienky preexistentnej časti diela (vrátane open source licencie (EUPL)). Vyššie uvedené chápanie licencie a zdrojového kódu je v súlade s ustanovením § 15 ods. 2 písm. d) zákona o ITVS.

b) Vlastníctvo projektovej, technickej a produktovej dokumentácie (vrátane dokumentovaného zdrojového kódu, architektonickej a analytickej dokumentácie, a pod.) v súlade s vyhláškou o riadení projektov, vrátane včasného odovzdania tejto dokumentácie a zdrojového kódu a to vždy k momentu odovzdania a prevzatia predmetu plnenia zmluvy (vrátane čiastočného plnenia predmetu zmluvy)

Ide o nadobudnutie vlastníckeho práva k dokumentácii, ktorá sa týka projektu a v súlade s vyhláškou o riadení projektov táto prislúcha objednávateľovi. Patrí sem najmä projektová, produktová, architektonická a analytická dokumentácia.

Okrem projektovej dokumentácie je tiež nutné zaradiť do tejto časti vlastnícke právo k užívateľskej príručke, testovacej príručke, dokumentácie k zdrojovému kódu diela ako aj ďalším dokumentom, ktoré boli vyhotovené počas platnosti a účinnosti zmluvy.

Dokumentácia sa odovzdáva objednávateľovi v rámci procesu odovzdania a akceptácie a je protokolárne zaznamenaná v akceptačnom protokole.

Dôležité v rámci predmetného subprincípu je zachovať premisu, že ku každej dohodnutej časti diela musí byť dodaná všetka a akákoľvek dokumentácia a bola tým zaručená použiteľnosť a funkčnosť diela (okrem prípadov, v ktorých sa zmluvné strany dohodnú inak). Zároveň platí, že objednávateľ musí mať v čase každej aj čiastkovej akceptácie všetky práva k odovzdávanej časti vrátane dokumentácie aktuálnej v čase čiastkovej akceptácie. Vyhotovenie a odovzdanie dokumentácie je súčasťou je súčasťou textu zmluvy.

c) Zabezpečenie práv na schvaľovanie zmien technológií a produktov použitých v rámci IT riešenia zo strany orgánov verejnej moci ako objednávateľa IT riešenia

Cieľom subprincípu je, aby o použití novej technológie, produktu do architektúry diela/diel rozhodoval objednávateľ. Použitím novej technológie sa rozumie použitie technológie dodávateľom, ktorá v čase podpisu zmluvy nebola súčasťou dodávky, ale počas plnenia dochádza k zmene. Zároveň platí, že implementáciou a realizáciou tohto subprincípu objednávateľ predíde vzniku lock in stavu z nedbanlivosti, ktorý by vznikol zavedením takých produktov a služieb do dodávky, s ktorých licenčným režimom by za normálnych okolností objednávateľ nesúhlasil.

S akoukoľvek technologickou a inou zmenou v rámci dodávky musí prejaviť súhlas objednávateľ. Zmena v technologickej časti dodávky musí byť protokolárne zaznamenaná a následne zohľadnená v najbližšom akceptačnom míľniku. Pre novú technológiu sa rovnako uplatňujú pravidlá uvedené v písmenách b) a c) tohto princípu.

Úprava tohto subprincípu je v zmluve upravená čiastočne v čl. 3., 6. a 11., nevynímajúc povinnosť odovzdať všetku dokumentáciu týkajúcu sa novej technológie, ako aj povinnosť uviesť všetky autorské diela tretích strán, ktoré sú v dodávke zahrnuté bez ohľadu nato, či boli známe pri podpise zmluvy.

Uvedené je dôležité z dôvodu, aby nevznikla situácia, v ktorej objednávateľ nebude mať k dispozícii práva ku všetkej dokumentácii a všetkým autorským dielam súvisiacim s dodávkou bez ohľadu na to, či sa o nich pri podpise zmluvy vedelo alebo nie.

d) *Vytvorenie zmluvných predpokladov na zabezpečenie prechodu na nového dodávateľa a súčinnosti pôvodného dodávateľa, najmä v oblasti architektúry a integrácie informačných systémov*

Tento subprincíp znamená takzvanú povinnosť poskytnúť súčinnosť v rámci tranzitívnej (prechodnej) periódy. Ide o súčinnosť pri odovzdaní „handlingu“ nad dielom dodaným v súlade so zmluvou, ktoré je v prevádzke alebo nad nedokončeným dielom od jedného dodávateľa/zhotoviteľa druhému poskytovateľovi/zhotoviteľovi. V prípade nedokončeného diela platí, že nový dodávateľ/zhotoviteľ plynule nadviaže na dodávku pôvodného dodávateľa/zhotoviteľa. Za účelom zabezpečenia čo najplynulejšieho prechodu na strane dodávky je pôvodný dodávateľ/zhotoviteľ povinný byť súčinný, tak aby prechod oprávnení ako povinností z dodávateľa/zhotoviteľa na iného dodávateľa/zhotoviteľa bol bez následkov. Pod súčinnosťou treba chápať najmä aktivity, ktorými sa podelí pôvodný dodávateľ/zhotoviteľ o vedomosti a znalosti, ktoré nadobudol pri realizácii dodávky projektu s novým dodávateľom/ zhotoviteľom.

Súčinnosť v zmysle vyššie uvedeného pozostáva zo súčinnosti v oblasti:

- podpory a prípravy verejného obstarávania za účelom vysúťáženia nového dodávateľa/zhotoviteľa (vo forme konzultácií zo strany pôvodného dodávateľa/zhotoviteľa),
- podpory po podpise zmluvy s novým dodávateľom/zhotoviteľom (vo forme zaškolenia zamestnancov, pracovníkov nového dodávateľa/zhotoviteľa), podpory počas určitého obdobia od podpisu zmluvy s novým dodávateľom/zhotoviteľom (podpora počas nábehového obdobia vo forme *ad hoc* konzultácií).

Objednávateľ za účelom zabezpečenia súčinnosti aj po uplynutí platnosti a účinnosti zmluvy s pôvodným dodávateľom/zhotoviteľom predĺži trvanie pôvodnej zmluvy na nevyhnutné obdobie.

Uplatnenie tohto subprincípu je definované vo viacerých ustanoveniach zmluvy vrátane ustanovení týkajúcich sa súčinnosti ukončenie zmluvy ako aj ďalších.

e) *Povinnosť vychádzať zo vzorových zmlúv zverejnených na webovom sídle MIRRI SR najmä v opatreniach anti vendor lock-in a prípadné podstatné odchýlky konzultovať s MIRRI SR*

Vzorové zmluvy obsahujú vo svojich ustanoveniach značnú mieru pamäte. Do ich jednotlivých iterácií sa postupne zapájajú IT združenia, takisto ako aj iné orgány štátnej a verejnej správy. Cieľom dodržiavania vzorovej zmluvy je zabezpečenie homogenity podmienok pre nákup IT. Vzhľadom na skutočnosť, že ide o vzor, ktorý ma vo svojej podstate odporúčací charakter, existuje možnosť odchýliť sa od ustanovení zmluvy alebo niektoré ustanovenia neuplatniť (v závislosti od charakteru dodávky).

MIRRI SR primárne odporúča dodržiavať a aplikovať zmluvy. Napriek tomu, po zohľadnení jedinečnosti zmluvnej autonómie orgánov štátnej a verejnej správy, rešpektuje MIRRI SR výber vlastných zmluvných formulárov, pričom trvá na dodržaní ustanovení Zmlúv týkajúcich sa akceptácie/odovzdania, záruky za vady, zdrojového kódu, licencie a autorských práv, súčinnosti a skončenia zmluvy.

Za účelom konzultácie vo veci použitia alebo nepoužitia zmluvy alebo jej časti je nevyhnutné kontaktovať oddelenie pre správu licencií a centralizované obstarávanie IT komodít MIRRI SR, konkrétne na mailovú adresu: licencie@vicepremier.gov.sk.

Zároveň platí, že bez ohľadu na použitie alebo nepoužitie zmluvy v celom rozsahu alebo sčasti je objednávateľ povinný zabezpečiť dodržiavanie podmienok uvedených a popísaných v subprincípoch a) až d). Ich nedodržanie bude považované za porušenie Uznesenia.

Princíp č.3 - Transparentná príprava a proces verejného obstarávania

Cieľom tohto princípu je zabezpečenie efektívneho výberu modelu/postupu verejného obstarávania na základe znalostí prostredia na strane verejného obstarávateľa ako aj prostredia trhu informačných technológií (ďalej len „trh“) a súvisiacich komodít. Výber vhodného modelu verejného obstarávania, ktorému predchádza dôkladná analýza možností trhu v nadväznosti na zadanie verejného obstarávateľa je dôležitým parametrom pre dosiahnutie zrýchlenia dodávky, tak konaním dodávateľa ako aj konaním na strane verejného obstarávateľa.

Tento princíp pozostáva zo štyroch atribútov:

- mobilizáciu trhu,
- zníženie bariér vstupu do procesov verejného obstarávania,
- súťaženie kvality,
- nastavenie vhodného zmluvného modelu.

Sú upravené v nasledujúcich subprincípoch ako ich definovalo Uznesenie.

a) *Riadenie sa koncepčnými a metodickými usmerneniami MIRRI SR týkajúcimi sa postupov verejného obstarávania v oblasti IT projektov zverejnenými na webovom sídle MIRRI SR*

Tento subprincíp predstavuje povinnosť riadiť sa metodickou dokumentáciou MIRRI SR z oblasti verejného obstarávania IT a to počnúc zverejnením metodickej dokumentácie na webovom sídle. Na nasledovnom linku nájdete koncepciu nákupu IT vo verejnej správe vrátane jej príloh: <https://sp.vicepremier.gov.sk/verejne-obstaravanie-IKT/Verejn/Forms/AllItems.aspx>

b) *Zabezpečenie mobilizácie relevantného trhu dodávateľov a dialóg o predmete obstarávania (napr. formou prípravných trhových konzultácií, vhodne zvolenou metódou obstarávania a pod.)*

Cieľom subprincípu je vysvetliť dôležitosť zvolenia správneho postupu verejného obstarávania ako aj správne nastavenie parametrov verejného obstarávania takým spôsobom, aby došlo k otvoreniu trhu, čo znamená zvýšenie konkurencie. Tento subprincíp zabezpečí, aby mal relevantný trh v dostatočnom predstihu informáciu o tom, že OVM plánuje obstaranie IT a vedel sa na súťaž pripraviť a predložiť kvalitnú ponuku.

Nástroje na mobilizáciu relevantného trhu sú:

- komunikácia cez publikačný úrad EÚ, resp. Vestník verejného obstarávania (zverejnenie predbežného oznámenia so stručným opisom zákazky), informovanie odborných IT združení, informovanie cez masové médiá, komunikačná kampaň k obstarávaniu IT projektov a ich prezentácia na podujatí s účasťou zainteresovaných subjektov (sympóziu, konferencia a iné),
- prípravné trhové konzultácie.

Prípravné trhové konzultácie

Cieľom prípravných trhových konzultácií s trhom je zabezpečiť:

- zohľadnenie reálnych možností trhu v rámci plánovaného verejného obstarávania,
- zrozumiteľnosť obstarávanej zákazky uchádzačmi,
- možnosť aktívne diskutovať s verejným obstarávateľom k predmetu verejného obstarávania,
- získať z trhu dostatok informácií k:
 - Predmetu zákazky (jeho skladbe, závislosti, spôsobu realizácie, atď.),
 - Rozdeleniu alebo nerozdeleniu zákazky na časti,
 - Odhadu ceny a identifikácii rizík ovplyvňujúcich cenu, Podmienkam účasti,
 - Kritériám na vyhodnotenie ponúk,
 - Rizikám projektu a samotného verejného obstarávania.

K prípravným trhovým konzultáciám bola vypracovaná metodika dostupná na nasledovnom odkaze: <https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2019/07/Koncepcia-n%C3%A1kupu-IT-vo-verejnej-spr%C3%A1ve-5.zip>

Ďalším zdrojom pre získanie informácií k priebehu prípravných trhových konzultácií je napríklad „Prípadová štúdia Úradu pre verejné obstarávanie a Slovensko.Digital“

<https://www.uvo.gov.sk/extdoc/2620/Pr%C3%ADpadov%C3%A1%20%C5%A1t%C3%BAdia%20%C3%9AVO%20a%20Slovensko%20Digital>

Postupy vo verejnom obstarávaní vo väzbe na prípravné trhové konzultácie

V rámci verejného obstarávania treba rozdeliť medzi postupmi, ktoré sú spojené s dialógom a tými, ktoré sú bez dialógu medzi verejným obstarávateľom a uchádzačom.

Súťažné postupy obsahujúce dialóg

Súťažné postupy obsahujúce dialóg s uchádzačmi vo fáze pred uzavretím zmluvy. V prípade týchto postupov je inštitút prípravných trhových konzultácií na uvážení verejného obstarávateľa:

- Súťažný dialóg,
- Rokovacie konanie so zverejnením,
- Inovatívne partnerstvo,
- Priame rokovacie konanie.

Súťažné postupy neobsahujúce dialóg

Súťažné postupy bez dialógu vo fáze pred uzavretím zmluvy, sú také postupy pri ktorých sú prípravné trhové konzultácie odporúčané. (je vhodné vykonať PTK pred vyhlásením VO):

- Verejná súťaž,
- Užšia súťaž,
- Súťaž návrhov.

- c) *Zníženie bariér vstupu podnikateľských subjektov do súťaže pri dodržaní princípu nediskriminácie a rovnakého zaobchádzania a ich verifikovanie v dialógu s trhom s cieľom zvýšenia konkurencie*

Bariérami vstupu na relevantný trh sa myslia predovšetkým podmienky účasti vo verejnom obstarávaní, ktoré sú neprimerané. Bez ohľadu na to, či ide o podmienky účasti technickej alebo odbornej spôsobilosti, požiadavky na predmet zákazky, zmluvné požiadavky, bariérami sú len také podmienky verejného obstarávania, ktoré sú neprimerané, nezákonne nastavené a ich uvedením dochádza k zníženiu počtu uchádzačov.

V prípade postupov bez dialógu je vhodné stanovené podmienky účasti vo verejnom obstarávaní alebo vybrané požiadavky na predmet zákazky overiť formou konzultácie s trhom (viď. predchádzajúci subprincíp).

Cieľom je overiť, či:

- sú plánované podmienky účasti /požiadavky na predmet zákazky štandardom na trhu vo vzťahu k predmetu a objemu zákazky za účelom zabezpečenia čo najširšej hospodárskej súťaže medzi relevantnými subjektami na trhu,
- nevhodne nastavenými podmienkami účasti /požiadavkami na predmet zákazky nedochádza k neprimeranému zúženiu trhu.

Spôsob definovania podmienok účasti vo verejnom obstarávaní je možné nájsť na nasledovnom odkaze: <https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2019/07/Koncepcia-n%C3%A1kupu-IT-vo-verejnej-spr%C3%A1ve-5.zip>

d) *Zabezpečenie podmienok a využívania nástrojov pre súťaženie kvality, nielen najnižšej ceny (vhodne zvolenou metódou obstarávania, požadovaním predloženia prototypu v rámci súťaže, vhodne zvolenými podmienkami účasti, a pod.)*

Cieľom tohto subprincípu je podporenie hospodárskej súťaže relevantných dodávateľov na trhu v podobe kvalitatívnych kritérií na vyhodnotenie ponúk. Pri kvalitatívnych kritériách na vyhodnotenie ponúk je dôležité kritéria nastaviť, aby ich cieľom bolo získanie ekonomicky najvýhodnejšej ponuky z IT trhu.

Pri určení kvalitatívnych kritérií na vyhodnotenie ponúk treba zohľadňovať nasledovné:

- Kritéria kvality, ktoré budú predmetom hodnotenia (spôsob dodania predmetu plnenia, lehota dodania, popis ponúkaného plnenia a ďalšie)
- Parametre kritérií kvality, (v prípade „popisu ponúkaného plnenia“ sa hodnotia dielčie parametre ako: miera štandardizácie systému, zabezpečenie systému a oprávnení a ďalšie; v prípade „spôsob dodania predmetu plnenia“ dielčie parametre ako: úplnosť a komplexnosť identifikovaných rizík, s návrhom na ich mitigáciu a riadenie počas implementácie projektu, Navrhnutá štruktúra projektového tímu, na základe ktorej môže uchádzač garantovať maximálnu flexibilitu prípravy a realizácie cieľového konceptu, prípravy a realizácie implementácie a nasadenie do prevádzky)
- Váhy pridelené jednotlivým kritériám,
- Spôsob hodnotenie kritérií,
- Väzba kritéria na zmluvné podmienky a ďalšie.

Cieľom implementácie postupu „Proof of concept“ v rámci verejného obstarávania IT je overiť riziká a úroveň rizík (v rámci budúcich agendových postupov a pravidiel, rámci budúceho IT projektu, v rámci aplikovania konkrétnej technológie, v rámci využitia konkrétneho technologického postupu) a pripraviť dostatočný podklad pre rozhodovanie o skutočnej realizácii budúcej investície.

Inštitút prototypu alebo („Proof of Concept“) je v rámci verejného obstarávania IT potrebné chápať nasledovne:

- V rámci súťažného dialógu aj s možnosťou určenia ceny alebo odmeny pre účastníkov, prípadne v rámci súťažných postupov bez dialógu a bez nároku účastníka na cenu alebo odmenu,
- „Proof of Concept“ ako osobitná podmienka pre plnenie zmluvy podľa § 42 ods. 12 zákona o verejnom obstarávaní so zohľadnením potenciálnych rizík takéhoto plnenia, ktoré by mohlo byť plnením pred podpisom zmluvy,
- Najideálnejší postup pre prototyp alebo Proof of Concept je postup súťažného dialógu (umožňuje aj kvalitatívne kritériá, aj požadovanie prototypu v rámci súťaže).

Za účelom návodu pre použitie kritérií kvality je vhodné pozrieť „T-Shape model“ kritérií na nasledovnom odkaze: <https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2019/07/Koncepcia-n%C3%A1kupu-IT-vo-verejnej-spr%C3%A1ve-5.zip>

Aplikáciu prototypu a („Proof of Concept“) je možné nájsť v súťažných podkladoch zákazky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky s názvom: „Zavedenie služieb Platform as a Service – služby vládneho cloudu, aktivity časť I“ <https://www.uvo.gov.sk/vyhľadavanie/zakaziek/detail/dokumenty/418861>

e) *Vhodne nastaveným zmluvným modelom eliminovať riziká dodávky (využitie rámcových dohôd, opcí, čiastkových plnení/etapizácia dodávky a pod.).*

Cieľom tohto subprincípu je dohodnúť s dodávateľom taký zmluvný model, v rámci ktorého sa eliminujú riziká dodávky. Tento subprincíp je v úzkej spojitosti s princípom č. 2, pričom jeho zámerom je preferovať dodávanie čiastkových plnení (inkrementov), čo umožňuje verejnému obstarávateľovi flexibilitu z pohľadu riadenia dodávky.

Vhodne nastaveným zmluvným modelom sa rozumie rozhodnutie verejného obstarávateľa o voľbe zmluvného modelu:

- Rámcová dohoda pri dodávke, ktorá má potenciál na priebežné, repetitívne čerpanie,
- Zmluva o dielo umožňujúca etapizáciu, ako aj možnosť skončiť zmluvný vzťah po dodaní inkrementu,
- Zmluva o dielo obsahujúca inštitút opcí (práva predĺžiť zmluvu), ktoré musia byť v rámci zákazky vyčíslené a musia byť dôvodné pre plynulý životný cyklus diela (je však vylúčené aby opcie slúžili ako náhrada riadneho verejného obstarávania a),
- Zmluva musí obsahovať také ustanovenia, ktoré znižujú riziko na strane verejného obstarávateľa a to vo forme sankcií, práva skončiť zmluvu predčasne a vo forme zábezpeky (podľa charakteru identifikovaných rizík v projekte, napríklad: primeraná zábezpeka z ceny diela, poistenie zodpovednosti za škodu, záložné právo v prospech verejného obstarávateľa).

Princíp č.4 - Transparentné riadenie projektových činností a sprístupňovanie výsledkov a výstupov IT projektov

a) *dodržiavanie metód projektového riadenia a governance podľa usmernení MIRRI SR zverejnených na webovom sídle MIRRI SR;*

Subprincíp poukazuje na vytvorený governance pre riadenie projektov v zmysle vyhlášky o riadení projektov a zdôrazňuje potrebu rešpektovať príslušné usmernenia zverejnené na <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/informatizacia/riadenie-kvality-qa/riadenie-kvality-qa>.

Publikované vzory a šablóny sa odporúča využívať v maximálnej miere, nakoľko prispievajú k úspešnému priebehu projektu a doručeniu jeho výstupov. V prípade potreby je možné podať návrh na vylepšenie vzorov a šablón prostredníctvom kontaktov na stránke.

- b) *zápisy z riadiacich výborov projektu a projektové výstupy sú priebežne publikované vždy po schválení riadiacim výborom projektu vo verejnej časti centrálného metainformačného systému verejnej správy v súlade s vyhláškou o riadení projektov;*

Pravidlá pre publikovanie manažérskych a špecializovaných produktov, okrem zdrojových kódov

Pravidlá a postupy publikácie manažérskych a špecializovaných produktov, rozhodnutí Riadiaceho výboru (RV) projektu sú vytvorené a publikované na

https://metais.vicepremier.gov.sk/confluence/download/attachments/2621442/Pouzivatelsky_navod_k_modulu_Projekty_rozvoja_IT.pdf?version=1&modificationDate=1610456012220&api=v2.

V prípade potreby ohľadom prístupu a podpory s prácou centrálného metainformačného systému verejnej správy (ďalej len „MetaIS“) kontaktujte metais@vicepremier.gov.sk.

Pravidlá pre publikovanie zdrojových kódov

Povinné zverejňovanie otvorených zdrojových kódov má za cieľ zvýšiť efektivitu investovaných verejných zdrojov do projektov IT a informačných systémov verejnej správy. Zverejnením otvorených kódov sa vytvárajú predpoklady najmä na:

- opätovné použitie vybraných častí zdrojových kódov pre iné inštitúcie,
- zvýšenie konkurencie umožnením vytvárania alternatívneho rozvoja a nových aplikácií nad zrealizovanými IT,
- potenciálne skvalitňovanie dodaných IT (spätná väzba),
- zvýšenie transparentnosti verejnej správy a verejnej kontroly.

V repozitári otvorených zdrojových kódov na data.gov.sk sa zverejňujú tie časti kódov, ktorých zverejnenie nemôže byť zneužitá na činnosť smerujúcu k narušeniu alebo k zničeniu informačného systému verejnej správy a ku ktorému povinná osoba získala softvérovú licenciu podľa § 15 ods. 2 písm. d) prvého bodu zákona o ITVS.

Povinné osoby zverejňujú otvorené zdrojové kódy na serveri MIRRI SR <https://github.com/slovak-egov> a na www.data.gov.sk zaregistrujú linku na konkrétny projekt, t.j. „prelinkujú“ priamy odkaz z Git Hub MIRRI SR.

Odporúčania k zverejňovaniu:

- Vzhľadom na komplexnosť dokumentácie a potenciálne obrovský rozsah celý zdrojový kód projektu zverejňovať v jednom skomprimovanom súbore.
- Skomprimovaný súbor nazvať v štruktúre SKRATKA_ORGANIZACIE_Nazov_projektu_Rok_Dodania_verzia.zip,
 - Príklad: UVS_R_Centralny_register_zmluv_2018_ver1.zip,
 - Príklad: MVS_R_Register_mimovladnych_neziskovych_organizacii_2020_ver2.zip.
- Zaviesť stromovú štruktúru (priečinky a podpriečinky) v rámci skomprimovaného súboru.

- Popis stromovej štruktúry uviesť v samostatnom dokumente v hlavnom adresári a s názvom „Popis_stromova_struktura“.
- Metadáta k projektu uviesť v samostatnom dokumente v hlavnom adresári a s názvom „Metadata_projekt“.
 - Metadáta musia obsahovať všetky potrebné informácie slúžiace k popisu zverejňovaného otvoreného kódu, minimálne však tieto údaje (§ 31 ods. 2 písm. vyhlášky o štandardoch):
 - orgán riadenia, ktorý je vlastníkom zdrojového kódu,
 - označenie zdrojového kódu,
 - označenie licencie, ktorá sa viaže na zdrojový kód,
 - uvedenie použitého programovacieho jazyka,
 - označenie režimu zverejnenia zdrojového kódu (§ 31 ods. 4 vyhlášky o štandardoch),
 - rozhodnutie o výnimke zo sprístupňovania spolu s odôvodnením (§ 31 ods. 6 vyhlášky o štandardoch), ak sa o výnimke rozhodlo v samostatnom dokumente s názvom „Rozhodnutie_a_odovodnenie_vynimky“,
 - príručky a návody pre použitie programu, ktorého zdrojový kód sa zverejňuje,
 - účely použitia programu a zdrojového kódu.
- Návod na skompilovanie a spustenie programu uviesť v samostatnom dokumente v hlavnom adresári a s názvom „Navod_na_skompilovanie“.
- Dôležité informácie uviesť v samostatnom dokumente v hlavnom adresári a s názvom „ReadMe“.

c) *na základe metodiky Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR strojovo sledovať predpokladanú a realizovanú úsporu po spustení projektu a centrálne zverejňovať dosahovanie očakávaných prínosov projektu;*

Pre orgány riadenia podľa § 5 ods. 2 písm. a), b) a d) zákona o ITVS sa uplatňuje Metodické usmernenie MIRRI SR č. 8297/2021/oPOHIT zo dňa 10. 2. 2021 na monitorovanie využívania služieb verejnej správy, služieb vo verejnom záujme a verejných služieb zverejnená na <https://metais.vicpremier.gov.sk/help>.

d) *priebežné centrálne zverejňovanie výstupov, ktoré nemajú charakter zdrojového kódu ako sú: analýzy, špecifikácie, testovacie scenáre, konfigurácie, a pod. v súlade s vyhláškou o riadení projektov;*

Pravidlá a postupy pre zverejňovanie výstupov, ktoré nemajú charakter zdrojového kódu sú vytvorené a publikované na

https://metais.vicpremier.gov.sk/confluence/download/attachments/2621442/Pouzivatelsky_navod_k_modulu_Projekty_rozvoja_IT.pdf?version=1&modificationDate=1610456012220&api=v2

e) *koordinovať zámery a architektúru IT riešení s MIRRI SR s cieľom zabezpečiť modularitu, prepoužiteľnosť častí IT riešení, riadenie závislostí a minimalizáciu duplicitného financovania. S maximálnym dôrazom riešiť hlavne projekty, ktorých funkcionality a výstupy sa majú používať v iných riešeniach a na iných rezortoch.*

Subprincíp poukazuje na potrebu súladu s centrálnou architektúrou eGovernmentu s cieľom uplatňovania všeobecne platných architektonických princípov, tvorby a prevádzky centrálnych komponentov eGovernmentu, sledovania logických väzieb medzi jednotlivými riešeniami a ich funkcionalitou a optimalizácie výdavkov na realizáciu a prevádzku riešení.

Pre uplatnenie subprincípu sa jednotlivé OVM pri návrhu nových IT alebo pri zmenových požiadavkách nad 1 mil. eur riadia prijatými strategickými prioritami NKIVS

(<https://www.mirri.gov.sk/sekcie/strategicke-priority-nikvs/index.html>) a návrh riešenia predkladajú podľa § 13 ods. 2 zákona o ITVS vo forme Koncepcie rozvoja informačných technológií verejnej správy (ďalej len „KRIT“) prostredníctvom MetaIS. V prípade potreby konzultácií ku KRIT je k dispozícii odbor riadenia eGovernmentu sekcie informačných technológií verejnej správy MIRRI SR.

V prípade projektov OPII je ďalším bodom pre zaistenie súladu architektúry navrhovaného riešenia s centrálnou architektúrou je proces schvaľovania štúdie uskutočniteľnosti Riadiacim výborom OPII.

Finálne sa kontrola súladu architektúry posudzuje počas konkrétného implementačného projektu rozvoja IT podľa § 3 ods. 3 vyhlášky o riadení projektov, kde je kľúčovým momentom posúdenie podľa písmena a), resp. schválenie podľa písmena d) a okrem iných sa v zmysle prílohy č.2 predkladajú projektové produkty:

- I-01 – Projektový zámer – detailný s prílohami: Príloha č. 1: Funkčná špecifikácia – detailná, a Príloha č. 2: Zoznam rizík a závislostí – detailný
- I-03 – Projektový prístup – detailný s prílohami: Príloha č. 1: Technická špecifikácia – rámcová.

Princíp č.5 - Dôraz na použiteľnosť výstupov IT projektu

a) *identifikovať hlavné skupiny kľúčových používateľov IT riešenia, zabezpečiť priebežné testovanie návrhov funkcionalít IT riešenia a zapracovať relevantnú spätnú väzbu od budúcich používateľov IT riešenia počas implementácie projektu;*

Veľké projekty IT sú často realizované počas dlhšieho obdobia, pričom od obdobia prípravy až do finálneho odovzdania výstupov do užívania zvyčajne uplynie viacero rokov. Počas tejto doby dochádza k legislatívnym a technologickým zmenám a súčasne aj preferencie budúcich užívateľov sa vyvíjajú. Dodávané systémy podľa pôvodných zámerov a štúdií tak rýchlo zastarávajú, a tak dochádza k riziku, že po ich sprevádzkovaní nebudú užívateľom vyhovovať a budú potrebné nové investície do úprav.

Riešením je okrem pravidelného dodávania menších zmysluplných častí aj aktívna priebežná práca s budúcimi používateľmi IT.

Každý tvorca projektového zámeru vie, pre koho tento systém navrhuje, kto sú:

- vlastníci procesov
- priami (používatelia) používatelia výstupov projektu
- nepriami (prevádzka, podpora) používatelia výstupov projektu
- potenciálni (ďalší rozvoj) používatelia výstupov projektu.

S týmito skupinami je potrebné vytvoriť a zverejniť plán ich participácie na projekte.

Možnosti a formy participácie uvedených skupín závisia od zamerania projektu (interné systémy, medzirezortné systémy, systémy umožňujúce interakciu s verejnosťou) a sú kombináciou:

- 1) priameho zahrnutia v projekte (kľúčový používateľ – § 4 ods. 5 písm. d) vyhlášky o riadení projektov),
- 2) individuálnych stretnutí,
- 3) workshopov a obdobných prezentácií,
- 4) pravidelných rokovaní pracovných skupín,
- 5) nezainteresovaných skupín (deliberačné fóra).

Ad 1) priame zahrnutie v projekte – dôležitá je identifikácia naozaj kľúčového používateľa, t.j. osoby (pozície), ktorá dokáže a bude priebežne a priamo v projekte komunikovať a overovať realizované aktivity z pohľadu jej plánov a potrieb. Kľúčový používateľ má silné postavenie aj vo formálnych orgánoch projektu (projektový tím). Kľúčový používateľ svoju rolu vykonáva počas projektu priebežne.

Ad 2) Individuálne stretnutia - majú zmysel pri komplikovanejších systémoch, keď sú identifikované špecifické otázky a problémy, ktoré je potrebné riešiť najmä s jasne definovanými budúcimi používateľmi, resp. s prevádzkovateľmi a poskytovateľmi podpory. Individuálne stretnutia majú byť realizované minimálne pri spustení prác na špecifickej časti projektu a pred jej odovzdaním.

Ad 3) Workshopy a obdobné prezentácie – sú využívané pri široko definovanej skupine používateľov (verejnosť, zamestnanci verejnej správy, IT firmy) pri potrebe komunikovania kľúčových udalostí, otázok a výstupov projektu (spustenie projektu a jeho kľúčových aktivít, odovzdávanie výstupov, alternatívne riešenia,...).

Ad d) Pravidelné pracovné skupiny – dobré vytvorenie a manažovanie pracovných skupín má potenciál zabezpečiť výrazný nárast kvality a následne aj akceptácie dodaného IT systému. Pracovné skupiny majú byť vnímané ako vynikajúca príležitosť na prediskutovanie si rôznych alternatív riešení a preto je dôležité, aby

- bola vytvorená zo zástupcov z rôznych sektorov (najmä štátna správa, samospráva, podnikateľský sektor, odborná verejnosť, akademický sektor) a
- mala transparentné fungovanie (najmä predvídateľnosť stretnutí, zápisy zo stretnutí, pravidlá zapojenia sa do práce pracovnej skupiny).

Ad 5) Deliberačné fóra – úlohou deliberačných fór je získanie spätnej väzby od (nezainteresovanej) verejnosti, ktorej pohľad môže byť dôležitý najmä pri projektoch, kde sa predpokladá vopred neurčená skupina používateľov a súčasne je možné získať (neskreslenú) spätnú väzbu a názory od reálnych používateľov (občanov, podnikateľov), ktorí na realizácii projektu nie sú nijak zainteresovaní. Realizáciu deliberačného fóra je potrebné pripraviť a viesť podľa interne jasne stanovenej metodiky, aby sa získali relevantné poznatky.

Získanie spätnej väzby od týchto skupín nemá slúžiť ako nechcená povinná aktivita, ale naopak predstavuje výbornú podporu pre realizátora projektu. Služí na priebežné skvalitňovanie dodávaných výstupov, pričom realizátor projektu nie je povinný akceptovať všetky získané pripomienky, ale musí sa s nimi vysporiadať a transparentne uviesť dôvod nezapracovania pripomienky.

b) implementovať služby IT riešení s väzbou na životné situácie používateľa a sledovať ich reálne využívanie;

Uvedenú oblasť upraví pripravovaná vyhláška Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky o spôsoboch a postupoch pri elektronizácii agendy verejnej správy podľa § 31 písm. c), j) a k) zákona o ITVS (ďalej len „pripravovaná vyhláška o postupoch pri elektronizácii agendy“).

c) s ohľadom na charakter projektu implementovať súčasne zmeny a optimalizáciu procesov a legislatívy a dodržiavať schválené strategické priority NKIVS;

Pod dodržiavaním myšlienky „s ohľadom na charakter projektu implementovať súčasne zmeny a optimalizáciu procesov a legislatívy“ sa rozumie nasledujúci myšlienkový postup.

Informačný systém, ktorý predstavuje výstup projektu IT, ako taký nie je cieľom informatizácie, je jej prostriedkom. Skutočným cieľom informatizácie je upraviť a optimalizovať procesy a agendy, ktoré bude následne informačný systém realizovať elektronickým spôsobom. Preto je potrebné v prípravnej fáze projektu, špeciálne počas vytvárania dokumentu *P-01 Projektový zámer*, v časti 3.2 *Motivácia a rozsah projektu* začať úvahami o vylepšeniach a optimalizácii procesov a agendy v zmysle digitálnej transformácie. T.j. existujúci stav sa neprenáša jedna k jednej do elektronickej podoby ale prebieha optimalizácia procesov a ich automatizácia. Tieto zmeny často sú takmer vždy reprezentované a reflektované v legislatívnej rovine, preto je potrebné legislatívne činnosti ako je vytvorenie a schválenie legislatívy a nastavenie účinnosti primerane zladit' s časovým priebehom IT projektu. Garantom zmien je vlastník procesov. Pri tvorbe legislatívy je potrebné rigoróznym spôsobom pristupovať k vypracovaniu doložky vplyvov.

Pod dodržiavaním schválených strategických priorít NKIVS sa rozumie taký návrh informačného systému alebo jeho zmeny, že bude v súlade s dokumentami publikovanými na stránke <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/strategicke-priority-nikvs/index.html>. V prípade potreby konzultácií je k dispozícii odbor riadenia eGovernmentu sekcie informačných technológií verejnej správy MIRRI SR.

- d) *služby dostupné prostredníctvom grafického používateľského rozhrania sprístupniť vo forme otvorených aplikačných rozhraní (API) a tieto publikovať do centrálneho komponentu pre použitie ostatnými orgánmi verejnej moci a tretími subjektmi;*

Túto povinnosť ukladá § 25 ods. 7 zákona o eGovernmente, kedy správca ústredného portálu a správca špecializovaného portálu vytvoria verejne dostupné aplikačné rozhranie na vytvorenie a podanie elektronického podania automatizovaným spôsobom, a to pre všetky prípady, v ktorých umožňujú vytvorenie a podanie elektronického podania prostredníctvom používateľského rozhrania; to platí aj pre doplnkové služby na vytváranie elektronického podania prostredníctvom používateľského rozhrania, ak ich správca ústredného portálu alebo správca špecializovaného portálu vytvára. Dokumenty upravujúce niektoré architektonické a technologické aspekty uvedeného subprincípu sú k dispozícii na webstránke MIRRI SR <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/strategicke-priority-nikvs/index.html>. Ide najmä o dokument Strategická priorita Multikanálový prístup.

Cieľom subprincípu je umožniť priamu komunikáciu medzi informačnými systémami verejnej správy (ďalej len „IS VS“) prostredníctvom API cez centrálny komponent, ako aj umožniť prístup cez centrálny komponent tretím stranám mimo IS VS. Uvedenú oblasť upraví pripravovaná vyhláška o postupoch pri elektronizácii agendy.

- e) *zvoliť prístup „APIs first“, t.j. ako prvé budovať otvorené API a až následne implementovať grafické používateľské rozhrania;*

Cieľom subprincípu je implementačne podporiť predchádzajúci subprincíp a tiež počas vývoja predmetného IS podporiť jeho odladenie pomocou využívania API pred tým ako sa venuje úsilie vývoju grafických používateľských rozhraní. Uvedenú oblasť upraví pripravovaná vyhláška o postupoch pri elektronizácii agendy.

- f) *IT riešenie navrhnuť a pripraviť na jednoduché a rozširovateľné možnosti publikovania otvorených údajov v strojovo spracovateľnej podobe;*

Cieľom subprincípu je aby dodávané riešenie umožnilo taký spôsob publikovania otvorených údajov v strojovo spracovateľnej podobe, že tieto otvorené údaje je možné jednoducho publikovať do centrálneho

technologického riešenia a zároveň aby sa v prípade rozširovania funkcionality predmetného IS, kedy môžu vzniknúť ďalšie otvorené dáta, sa aj tieto dali ľahko publikovať už existujúcim spôsobom.

Dokumenty upravujúce niektoré architektonické a technologické aspekty uvedeného subprincípu sú k dispozícii na webstránke MIRRI SR <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/strategicke-priority-nikvs/index.html>. Ide najmä o dokument Strategická priorita Otvorené údaje.

Centrálne technologické riešenie, ktoré zabezpečí jednoduché a rozširovateľné možnosti publikovania otvorených údajov v strojovo spracovateľnej podobe je predmetom dodávky národného projektu, pre ktorý prebieha štádium uzatvárania Zmluvy o dielo. Po ukončení realizácie analytickej časti dodávky diela budú na tomto mieste doplnené informácie potrebné k prepojeniu.

g) implementovanie diela pri dodržaní pravidiel jednotného dizajnu manuálu ID-SK (dostupné na idsk.gov.sk).

Cieľom jednotného dizajnu manuálu ID-SK je zjednotiť používateľské rozhrania a spôsob komunikácie s používateľom pri poskytovaní elektronických služieb štátnych a verejných inštitúcií na Slovensku. Manuál je dostupný na stránke <https://idsk.gov.sk/>

Požiadavka zjednotenia elektronických služieb vyplýva z Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy z roku 2016. Bol navrhnutý v spolupráci s odbornou verejnosťou a pracovnými skupinami Komisie pre štandardizáciu IS VS. Pravidlá a prístupy uvedené v ID-SK sú tvorené tak, aby využívanie elektronických služieb bolo pre verejnosť jednoduchšie, a aby pomáhal predchádzať bežným problémom.

Dizajn manuálu vznikol za účelom zaistenia konzistentnosti dizajnu používateľských rozhraní elektronických služieb slovenského e-Governmentu. Bez jeho existencie by služby pôsobili nekonzistentne a zmätočne, občania by služby nepovažovali za dostatočne kredibilné. Zaisťuje tiež kvalitu dizajnu, zdrojového kódu a prístupnosti.

Dizajn manuálu poskytuje predpripravené komponenty, ktoré sú:

- responzívne – teda správne sa zobrazujú na rôznych veľkostiach obrazoviek;
- prístupné - sú použiteľné pre skupiny používateľov so zníženou motorickou alebo zrakovou schopnosťou;
- použiteľné – implementujú základné heuristiky (best practice) použiteľnosti.

Uvedenú oblasť upraví pripravovaná vyhláška o postupoch pri elektronizácii agendy.

Čl. 3

Účinnosť

Toto metodické usmernenie nadobúda účinnosť dňom zverejnenia na <https://metais.vicepremier.gov.sk/help>.

Dr. Ing. Peter Kucer, MBA
poverený vykonávaním funkcie generálneho riaditeľa sekcie

informačných technológií verejnej správy
schválené elektronickou paraťou v podpisovej doložke